



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย
 กรณีศึกษาโรงพยาบาลชัยนาทนเรนทร

The Clients' Satisfaction towards Treatment of Eye Disease by Conveys with Rattan Thorns Method:
 A Case Study of Jainad Narendra Hospital

วัชรภรณ์ อรุณเมือง¹, สรรใจ แสงวิเชียร²

^{1,2} สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งเน้นเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย ในโรงพยาบาล ชัยนาทนเรนทร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคือกลุ่มผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวายในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชัยนาทนเรนทร ทั้งหมดในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2562 รวมจำนวน 40 ราย จากการใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และมีเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ได้แก่ มีปัญหาการมองเห็น สนิมครใจเข้ารับการรักษาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวายและสามารถรับประทานผลิตภัณฑ์ของกล้วยได้ ส่วนเกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ มีโรคต่อชนิดร้ายแรงเป็นโรคผิวหนังมีอาการแสดงบริเวณแผ่นหลัง และเป็นไข้หวัด มีภาวะไอ จามบ่อยๆ เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการให้บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจต่อระบบนัดหมายล่วงหน้ามากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่กริยามารยาทและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย แพทย์แผนไทยมีความรู้ ความชำนาญในการรักษาโรค เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการรักษา การให้บริการสะดวกรวดเร็ว มีการให้ข้อมูลและข้อปฏิบัติก่อนและหลังการรักษาอย่างครบถ้วน และมีฝั่งแสดงขั้นตอนในการเข้ารับบริการครบถ้วนและชัดเจน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำไปเป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพการให้บริการและยังทำให้เกิดการบริการที่ตอบสนองได้ตรงกับความต้องการผู้รับบริการ และจะสามารถนำรูปแบบนี้ไปเป็นต้นแบบในการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวายในเขตสุขภาพและโรงพยาบาลอื่นๆ ทั่วประเทศต่อไปได้

คำสำคัญ ความพึงพอใจ, ผลการรักษา, การบ่งต้อด้วยหนามหวาย



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

Abstract

The objective of this descriptive research was to study the satisfaction of clients in receiving treatment of eye disease by conveys with rattan thorns method under a case study of Jainad Narendra Hospital. The population and sample of the study consisted of 40 patients who received treatment of eye disease using conveys with rattan thorns method in Thai traditional and alternative medicine clinics, Jainad Narendra Hospital. The study period was from December 2018 to April 2019. The sample was selected from Accidental Sampling. Inclusion criteria were having vision problems, voluntarily admitted to the treatment method of conveys with rattan thorns, and can refrain from eating banana products. The exclusion criteria included having serious skin disease that has symptoms show around the back and having cold, frequent coughing, and sneezing. Data were collected from December 2018 to April 2019. The tool used for data collection was a questionnaire of patient satisfaction with services. The data were analyzed using frequency, percentage, average, and standard deviation. The results of the study showed that the sample group had the highest level of satisfaction with the advanced appointment system, followed by the staff who have good manners and politeness, Thai traditional medicine has knowledge expertise in the treatment of disease, the staff are enthusiastic to provide treatment services, the service is convenient and fast. Also, complete information and precautions before and after the treatment are provided and there is a complete and clear flowchart showing procedures for accessing the service. Thus, the results of this research can be used as a guideline for enhancing the quality of service and also causing services that meet the needs of the patients. Moreover, it will be able to take this pattern as a prototype in the provision of services related to the treatment of eye disease by conveys with rattan thorns method in health fields and other hospitals nationwide continually.

Keywords Satisfactions, Eye Symptoms, with Rattan Thorns Method

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 55 ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชน ได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการแพทย์แผนไทยเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คนไทยตั้งแต่บรรพบุรุษมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ และสามารถต่อสู้กับโรคร้ายต่างๆได้ แต่ในปัจจุบันภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยอันมีค่าเหล่านี้



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ได้ लागเลือนไปกักาลเวลา ประชาชนต้องพึ่งหมอและโรงพยาบาลมากขึ้น ขาดการดูแลสุขภาพ แพทย์แผนไทยเป็นหนทางหนึ่ที่ช่วยเสริมสร้างสุขภาพให้กัคนในชุมชนได้แบบปฐมภูมิ ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นไทย การแพทย์แผนไทยจึงนับเป็นทางเลือกหนึ่ที่ช่วยในการดูแลส่งเสริมสุขภาพและยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการรักษาโรค กอรักับนโยบายรัฐบาลฯ ฯพณฯ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้สนับสนุนให้ประชาชนใช้สมุนไพร “เจ็บป่วยคราใด ใช้ยาไทยก่อนไปพบแพทย์” และให้ดำเนินการตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย อีกทั้งกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดเป้าหมายผู้ป่วยนอกทั้งหมด ได้รับบริการตรวจ วินิจฉัย รักษาโรคและฟื้นฟูด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปัจจุบันประเทศไทยพบผู้ป่วยที่มีภาวะความเสื่อมของดวงตา ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับดวงตา อาการ โรคต้อต่างๆ ที่กระทบการมองเห็นและการดำเนินชีวิตประจำวันจำนวนมากและแนวทางการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพดวงตามีมูลค่าที่ค่อนข้างสูง นอกจากค่าใช้จ่ายการผ่าตัดจำเป็นต้องมีการพักฟื้น โดยใช้ระยะเวลาในการพักฟื้นที่ยาวนาน ส่งผลให้ผู้ป่วยที่มีอาชีพในการใช้แรงงานหรือมีรายรับจำกัดจากค่าแรงต้องหยุดงาน เพื่อพักฟื้นทำให้ขาดรายได้ ส่งผลให้เกิดปัญหากับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาจส่งผลถึงสุขภาพจิตและร่างกายด้านอื่นๆ เหตุจากการขาดรายได้เป็นระยะเวลานาน และอาจมีส่วนทำให้สภาพการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิมจากการพักฟื้นหลังการผ่าตัด

ทั้งนี้วิธีการบ่งต้อด้วยศาสตร์ทางการแพทย์แผนไทยทางภูมิปัญญาไทย จึงเป็นอีกหนึ่ทางเลือกสำหรับผู้ป่วยที่ต้องการเข้ารับการรักษาอาการผิดปกติต่างๆ เกี่ยวกับดวงตาหรือโรคต้อต่างๆ โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า รวมถึงผู้ป่วยสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติหลังจากเข้ารับการรักษา ไม่ต้องเสียเวลาในการนอนพักฟื้นเป็นเวลานาน การบ่งต้อด้วยหนามหวายเป็นวิธีการทางการแพทย์แผนไทย ที่สืบทอดจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผ่านการรักษาจริงโดยหมอพื้นบ้าน เป็นศาสตร์การรักษาที่ได้รับการยอมรับจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข จากราชกิจจานุเบกษา ประกาศสภาการแพทย์แผนไทย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานและกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556 การบ่งต้อรักษาโรคเปิดให้มีการรักษาในสถานพยาบาลของรัฐและเอกชนอย่างแพร่หลาย โดยแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญในการรักษาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย การบ่งต้อด้วยหนามหวายเป็นวิธีการรักษาที่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาน้อย มีข้อจำกัดรวมถึงข้อปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยน้อยมาก จึงเป็นอีกทางเลือกที่ดีในการรักษาโรคตา ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะศึกษาวิจัยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อ ด้วยหนามหวายกรณีศึกษาโรงพยาบาลชยันตนาทนเรนทร เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการดำเนินการพัฒนากระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวายให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับบริการ และเพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อผลักดันให้การรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวายให้เป็นที่ยอมรับของผู้ป่วย เจ้าหน้าที่ แพทย์ พยาบาล และสหวิชาชีพ เนื่องจากการรักษาโรคเกี่ยวกับดวงตาเป็นการลดต้นทุนการรักษาของโรงพยาบาล ประหยัดค่าใช้จ่ายในการรักษาวัสดุอุปกรณ์สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น และข้อจำกัดทั้งก่อนและหลังการเข้ารับการรักษาด้วยหนามหวาย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการรักษาโรคตาและสามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางเพื่อการวางระบบการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับโรคตาร่วมกับสาขาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย ในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ค้าง ผู้ป่วยทั้งหมดที่เข้ารับการรักษาในค้างงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร จ้างหวัดชยันนาท ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2562

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ค้าง ผู้ป่วยโรคตาที่เข้ารับการรักษาในค้างงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร จ้างหวัดชยันนาท จ้างนวน 40 คน ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ค้างหนด

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (independent variable) ค้าง ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาการของผู้ป่วยที่มีอาการผิดปกติในการมองเห็น

ตัวแปรตาม (dependent variable) ค้าง ระดับความพึงพอใจของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยบ่งต้อด้วยหนามหวาย

3. ขอบเขตเวลา

ค้างเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2562

วิธีค้างเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การค้างงานวิจัยค้างนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย ในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้ค้างหนดวิธีค้างเนินวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในค้างงานวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในค้างงานวิจัยนี้มีค้างกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมด 40 คน ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ส่วน

- ส่วนที่ 1 ค้างถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาการของผู้ป่วยที่มีอาการผิดปกติในการมองเห็น เป็นค้างถามแบบเลือกตอบ (Check list)



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย ในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และ น้อยที่สุด (1) สำหรับการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย แบ่งคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 = มีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 = มีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 = มีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 = มีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 = มีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับน้อยที่สุด

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 สัมภาษณ์ผู้รับบริการ โดยทีมเจ้าหน้าที่แพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร และทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบประเมินความพึงพอใจ ในช่วงเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2562

2.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ในแบบบันทึกฯ ทุกฉบับ ในช่วงเดือนเมษายน 2562

2.3 นำแบบสอบถามและแบบประเมินไปลงรหัสและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมทั้งข้อมูลความพึงพอใจของผู้รับบริการฯ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้รับบริการในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทรที่เข้ารับการรักษาทั้งหมดตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนเมษายน 2562 โดยรวบรวมข้อมูลในแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 40 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลซึ่งประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคิดค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบ

4.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวายในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อคำถาม คำนวณโดยยึดเกณฑ์โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของระดับความพึงพอใจและระดับความคาดหวังที่มีต่อการให้บริการ เป็น 5 ระดับ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเร็นซิส เอ. ลีเคิร์ต (Rensis A. Likert, 1961) ดังนี้



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

เกณฑ์การให้คะแนน

- ระดับ 5 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 มีความพึงพอใจระดับมาก
 ระดับ 3 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
 ระดับ 2 มีความพึงพอใจระดับน้อย
 ระดับ 1 มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลที่ได้บันทึกเรียบร้อยแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วประมวลผลเบื้องต้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยแบ่งวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) ค่าเฉลี่ย (Average or Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ผลการวิจัย

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการรักษาโรคตาด้วยวิธีการการบ่งต้อด้วยหนามหวายในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันตนาทนเรนทร ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจฯ ผลการศึกษาค้นคว้า แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจหลังการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย

1.ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยโรคตาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 40)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	14	35.0
- หญิง	26	65.0
อายุ (ปี)		
- 21-30 ปี	1	2.5
- 31-60 ปี	33	82.5
- มากกว่า 60 ปี	6	15.0



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยโรคตาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โรคตา/อาการแสดงทางดวงตา		
- ต้อลม	16	40.0
- ต้อเนื้อ	11	27.5
- ต้อกระจก	10	25.0
- ต้อหิน	2	5.0
- อื่นๆ	1	2.5

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโรคตาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.0 เป็นผู้ที่มียุ 31-60 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 82.5 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุ มากกว่า 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 15.0 และเป็นผู้ที่มียุ 21-30 ปี จำนวนน้อยที่สุดคิดเป็น 2.5 โดยโรคและอาการแสดงทางดวงตาส่วนใหญ่ที่พบคือเป็นผู้ป่วยกลุ่มโรคต้อลม คิดเป็นร้อยละ 4.0 รองลงมาเป็นโรคต้อเนื้อคิดเป็นร้อยละ 27.5 โรคต้อกระจกคิดเป็นร้อยละ 25.0 โรคต้อหินคิดเป็นร้อยละ 5.0 และอาการอื่นๆ เกี่ยวกับการมองเห็นที่ไม่ใช่โรคต้อคิดเป็น ร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจหลังการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบดด้วยหนามหวาย

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจหลังการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบดด้วยหนามหวาย

ประเด็นความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. มีผังแสดงขั้นตอนในการเข้ารับบริการครบถ้วนและชัดเจน	4.73	0.506	มากที่สุด
2. มีการให้ข้อมูล และข้อปฏิบัติก่อนและหลังการรักษาอย่างครบถ้วน	4.75	0.439	มากที่สุด
3. การให้บริการสะดวกรวดเร็ว	4.78	0.423	มากที่สุด
4. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการรักษา	4.80	0.464	มากที่สุด
5. เจ้าหน้าที่กริยามารยาทและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย	4.83	0.446	มากที่สุด
6. มีระบบนัดหมายล่วงหน้า	4.88	0.335	มากที่สุด
7. แพทย์แผนไทยมีความรู้ความชำนาญในการรักษาโรค	4.82	0.385	มากที่สุด



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความพึงพอใจหลังการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย คือมีระบบนัดหมายล่วงหน้ามากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.88, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.335) รองลงมาคือเจ้าหน้าที่กริยามารยาทและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย (ค่าเฉลี่ย=4.83, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.446) แพทย์แผนไทยมีความรู้ ความชำนาญในการรักษาโรค (ค่าเฉลี่ย=4.82, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.385) เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการรักษา (ค่าเฉลี่ย=4.80, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.464) การให้บริการสะดวกรวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย=4.78, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.423) มีการให้ข้อมูลและข้อปฏิบัติก่อนและหลังการรักษาอย่างครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย=4.75, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.439) และมีผังแสดงขั้นตอนในการเข้ารับบริการครบถ้วนและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย=4.73, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.506)

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการรักษาโรคตาด้วยการบ่งต้อด้วยหนามหวายส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องภาควิชาจักษุวิทยา โรงพยาบาลเปาโล กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดโรคจอประสาทตาเสื่อม ซึ่งพบอุบัติการณ์ของโรคมากที่สุดในคนผิวขาว (Caucasian) เพศหญิง อายุมากกว่า 60 ปี โดยเฉพาะผู้หญิงวัยหมดประจำเดือนที่ไม่ได้รับประทานยาฮอร์โมน Estrogen (2562: บทความ) และสอดคล้องกับ พญ.สุชีรา ตติเวชกุล กล่าวเกี่ยวกับโรคตาแห้ง (Dry Eyes) ว่าอาการตาแห้ง คือการที่ปริมาณน้ำตาที่ไหลหล่อเลี้ยงให้ความชุ่มชื้นกับดวงตาเคลือบกระจกตาดำไม่พอ พบในผู้ป่วยทุกเพศและทุกวัย แต่มักพบในเพศหญิงมากกว่าเพศชายและพบมากขึ้นตามวัย โดยเฉพาะในผู้หญิงวัยหมดประจำเดือน หรือจากสาเหตุอื่นๆ เช่น ผู้ที่ภาวะที่ทำให้เส้นประสาทรับรู้ความรู้สึกที่ตาลดลง เช่น การใส่คอนแทคเลนส์ที่ไม่มีคุณภาพ การผ่าตัดกระจกตาหรือเปลี่ยนกระจกตา การอักเสบของกระจกตาจากเชื้อเริ่ม โรคเบาหวาน รวมถึงการเป็นอัมพฤกษ์ที่ใบหน้าด้วย โรคบางชนิดซึ่งก่อให้เกิดการอักเสบกับเยื่อぶตา แล้วมีการทำลายต่อมสร้างน้ำตา เช่น กลุ่มอาการแพ้ยา Stevens- Johnson syndrome, ริดสีดวง, สารเคมีเข้าตา เป็นต้น โรคทางกายบางอย่างที่ทำให้การสร้างน้ำตาลดลง ได้แก่ โรคที่ผิดปกติทางภาวะภูมิคุ้มกัน (Autoimmune) เช่น โรค Sjogren's Syndrome ซึ่งมีอาการตาแห้ง ร่วมกับข้ออักเสบและปากแห้ง, โรค SLE, โรคผิวหนัง Rosacea เป็นต้น การใช้ยาบางชนิด เช่น ยาแก้แพ้ ยาคุมกำเนิด ยานอนหลับ ยาลดความดันโลหิตบางชนิด การทำงานของเปลือกตาบกพร่อง เช่น หลับตาไม่สนิทกระพริบตาน้อย เปลือกตาผิดปกติรูปร่างแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น อยู่ในห้องปรับอากาศ ที่มีอากาศแห้ง หรือมีฝุ่นควัน ลม และแดดจ้า รวมถึงอาชีพที่ต้องใช้สายตาค้างเป็นเวลานาน เช่น พนักงานคอมพิวเตอร์ ผู้ที่ต้องใช้โทรศัพท์เป็นเวลานาน (2558 :บทความ)

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการรักษาการบ่งต้อด้วยหนามหวาย คลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทร ทั้ง 7 ประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความพึงพอใจหลังการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการรักษาหลังจากการบ่งต้อด้วยหนามหวายที่เกณฑ์สูงในทุกประเด็น ได้แก่ ระบบนัดหมายล่วงหน้า เจ้าหน้าที่กริยามารยาทและการพูดจา



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

สุขภาพเรียบร้อย แพทย์แผนไทยมีความรู้ ความชำนาญในการรักษาโรค เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการรักษา การให้บริการสะดวกรวดเร็ว มีการให้ข้อมูลและข้อปฏิบัติก่อนและหลังการรักษาอย่างครบถ้วน และมีผังแสดงขั้นตอน ในการเข้ารับบริการครบถ้วนและชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ Lien et al. (2014) พบว่า โรงพยาบาลที่มีคุณภาพการบริการโดยรวมที่ดีและผู้ให้บริการมีอัธยาศัยดีจะมีอิทธิพลทางบวกแก่ความไว้วางใจที่ผู้ป่วย มีให้แก่โรงพยาบาลนั้น และหากผู้ป่วยมีความไว้วางใจต่อโรงพยาบาลก็จะมีแนวโน้ม ที่จะแนะนำผู้อื่นให้ใช้บริการโรงพยาบาลในเครือของโรงพยาบาลที่ตนไว้วางใจอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 ควรจัดให้มีผังแสดงขั้นตอนในการเข้ารับบริการครบถ้วนและชัดเจน และมีการให้ข้อมูลและข้อปฏิบัติก่อนและหลังการรักษาอย่างครบถ้วนมากขึ้น อาจปรับรูปแบบผังแสดงขั้นตอนในการเข้ารับบริการ ข้อปฏิบัติก่อนและหลังการรักษาในรูปแบบออนไลน์ และแจ้งประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น

1.2 ควรเพิ่มระบบนัดหมายล่วงหน้าในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ทันกับยุคดิจิทัล เพิ่มความสะดวกเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจหลังการเข้ารับการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย เพื่อเป็นทางเลือกในการรักษาโรคเกี่ยวกับดวงตาของผู้ป่วย โดยไม่ต้องผ่าตัด ไม่ต้องพักฟื้น เพราะหลังบ่งต้อสามารถดำเนินชีวิตได้ปกติ ลดต้นทุนการรักษาของโรงพยาบาล ประหยัดค่าใช้จ่ายในการรักษา ไม่ต้องมีคนดูแล ลดต้นทุนการเดินทางมาโรงพยาบาล สามารถดูแลตนเองได้ ไม่ต้องขาดงาน ผู้ป่วยไม่เสียรายได้จากการขาดงานเพื่อมารักษาโดยการผ่าตัด ข้อจำกัดทั้งก่อนและหลังในการเข้ารับการรักษา

2.2 ควรศึกษาผลการรักษาโรคตาด้วยวิธีการบ่งต้อด้วยหนามหวาย ในคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลชยันนาทนเรนทรเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการรักษาด้วยวิธีการการบ่งต้อด้วยหนามหวาย นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ป่วยจากสุขภาวะการมองเห็นที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2561). เป้าหมายการดำเนินงานการตรวจ วินิจฉัย รักษาโรคและฟื้นฟูด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- กิตติ ลีสยาม. (2545). ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย. [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558. (2558, เมษายน 2). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 23-32.



การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
 วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

- จิณห์นิภา บุญญานวัตรและกรกช เทพพนมรัตน์. (2559). การศึกษาอุบัติการณ์และสาเหตุการงัดผ่าตัด
 ในผู้ป่วยนัดเข้ารับการผ่าตัดต่อกระดูกของหอผู้ป่วยจักษุโสต คอ นาสิก โรงพยาบาลชยันนาทเรนทร
 (รายงานการวิจัย). ชัยนาท: โรงพยาบาลชยันนาทเรนทร.
- ชะเอม ชุมเพชร. (2558). บ่งต้อด้วยหนามหวาย. ชีวจิต, 17(1),54.
- ชะเอม ชุมเพชร. (2561). บ่งต้อด้วยหนามหวาย. ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ (บ.ก.),
 การอบรมบ่งต้อด้วยหนามหวาย จังหวัดนครสวรรค์ (3-30). นครสวรรค์: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
 นครสวรรค์.
- ณิชา ปิยสุนทรวงษ์ และคณะ. (2558). อุบัติการณ์การเลื่อน-งัดผ่าตัดและการแก้ปัญหาโดยการใช้การวิจัย
 เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารสภาการพยาบาล. ปีที่ 30 (ฉบับที่ 3)/ 112-120. สืบค้นเมื่อ
 กุมภาพันธ์ 2562 จาก
<https://he02.tcithaijo.org/index.php/TJONC/article/download/47180/39087/>
- เยาวนิจ วงษ์ปึกษา. (2559). การศึกษาอัตราและสาเหตุการงัดผ่าตัดของผู้ป่วยที่ใช้บริการ
 วิสัญญีเฉพาะเวลาราชการที่ไม่เร่งด่วน. ปทุมธานี: โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ.
- วิชาญ ทราย์อ่อน. (2560). บทบัญญัติด้านสาธารณสุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช
 2560. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สยามรัฐออนไลน์. (2561). มหัทศจรยแพทย์แผนไทย “บ่งต้อด้วยหนามหวาย”. สืบค้นเมื่อ
 เมษายน 2562 จาก <https://siamrath.co.th/n/30750>.
- Likert, Rensis A. (1961). New Patterns of Management. New York: McGraw-Hill Book
 Company Inc.